

Rośliny miejsc słonecznych (gatunek/termin kwitnienia)

krokus wiosenny <i>Crocus vernus</i>	II - III
wrzośce (różne gatunki i odmiany) <i>Erica</i> sp.	III - VI
sasanka zwyczajna <i>Pulsatilla vulgaris</i>	IV
śliwa tarnina <i>Prunus spinosa</i>	IV
porzeczka (różne gatunki i odmiany) <i>Ribes</i> sp.	IV - VI
berberys Thunberga <i>Berberis thunbergii</i>	V
źmijowiec zwyczajny <i>Echium vulgare</i>	V - IX
irga (różne gatunki i odmiany) <i>Cotoneaster</i> sp.	V - VI
szałwia (różne gatunki i odmiany) <i>Salvia</i> sp.	V - VII
chaber (różne gatunki i odmiany) <i>Centaurea</i> sp.	V - VIII
macierzanka (różne gatunki i odmiany) <i>Thymus</i> sp.	VI - IX
przetacznik kłosowy <i>Veronica spicata</i>	VI - IX
rozchodnik (różne gatunki i odmiany) <i>Sedum</i> sp.	VI - IX
pyszogłówka (różne gatunki i odmiany) <i>Monarda</i> sp.	VI - IX
kocimiętka Faassena <i>Nepeta × faassenii</i>	VI - VII
hyzop lekarski <i>Hyssopus officinalis</i>	VI - VIII
lawenda wąskolistna <i>Lavandula angustifolia</i>	VI - VIII
facelia błękitna <i>Phacelia tanacetifolia</i>	VI - X
aster krzaczasty <i>Aster dumosus</i>	VII - IX
lebiodka pospolita <i>Origanum vulgare</i>	VII - VIII
mikołajek płaskolistny <i>Eryngium planum</i>	VII - VIII
przegorzan kulisty <i>Echinops sphaerocephalus</i>	VII - VIII
słonecznik zwyczajny <i>Helianthus annuus</i>	VII - VIII
szczęć pospolita <i>Dipsacus silvester</i>	VII - VIII
kosmos podwójnie pierzasty <i>Cosmos bipinnatus</i>	VII - X
malwa (o kwiatach prostych) <i>Alcea rosea</i>	VII - X
dalia (o kwiatach prostych) <i>Dahlia x cultorum</i>	VIII - IX
przegorzan pospolity <i>Echinops ritro</i>	VIII - IX
aster gawędka <i>Aster amellus</i>	VIII - X
wrzosy (różne gatunki i odmiany) <i>Calluna</i> sp.	VIII - X

Rośliny znoszące cień i cieniolubne (gatunek/ termin kwitnienia)

cebulica syberyjska <i>Scilla siberica</i>	II - III
barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>	III - V
przylaszczka pospolita <i>Hepatica nobilis</i>	III - V
ziarnopłon wiosenny <i>Ficaria verna</i>	III - V
jasnota purpurowa <i>Lamium purpureum</i>	III - X
jasnota biała <i>Lamium album</i>	IV - IX
miodunka ćma <i>Pulmonaria obscura</i>	IV - V
miodunka plamista <i>Pulmonaria officinalis</i>	IV - V
gajowiec żółty <i>Galeobdolon luteum</i>	IV - VI
orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>	V - VII
dąbrówka rozłogowa <i>Ajuga reptans</i>	V - VIII
naparstnica purpurowa <i>Digitalis purpurea</i>	VI - VII
naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>	VI - VII
tawuła japońska <i>Spiraea japonica</i>	VI - VII
mięta (różne gatunki i odmiany) <i>Mentha</i> sp.	VI - VIII
tojad mocny <i>Aconitum firmum</i>	VI - VIII
krwawnica pospolita <i>Lythrum salicaria</i>	VII - VIII
sadziec konopiasty <i>Eupatorium cannabinum</i>	VII - VIII
jeżówka purpurowa <i>Echinacea purpurea</i>	VII - X
języczka pomarańczowa <i>Ligularia dentata</i>	VIII - IX
ciemniernik biały <i>Helleborus niger</i>	XII - III

Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”

ul. Stolarska 7/3, 60-788 Poznań, tel.: 61 6628606, 61 8432160

biuro@salamandra.org.pl www.salamandra.org.pl

łódzkie Koło PTOP „Salamandra”

lodz@salamandra.org.pl www.facebook.com/salamandalodz

ZPKWŁ Oddział Terenowy Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich
www.pkwl.parkilodzkie.pl

Folder wydano w ramach projektu *Ochrona pszczoł samotnych na terenie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich*, realizowanego przez Łódzkie Koło PTOP „Salamandra”, we współpracy z Oddziałem Terenowym Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich.

Projekt jest laureatem konkursu grantowego *Z kujawskim pomagamy pszczołom*. Grant ufundowała firma ZT Kruszwica S.A. Organizatorem konkursu jest Fundacja Nasza Ziemia. Więcej na temat konkursu: www.pomagamypszczolom.pl

Tekst: Emilia Grabowska, zdjęcie na stronie tytułowej: Jakub Grabowski, projekt graficzny: Katarzyna Bolewska.

Fot. Iwona Cyżewska

Ogrody pełne życia

**Warto pomyśleć o innych mieszkańcach
stworzonej przez nas przestrzeni...**

Ogród przydomowy spełnia często tylko funkcje estetyczne. Tymczasem stworzenie we własnym przydomowym ogródku stołówki dla okolicznych zwierząt nie jest trudne.

fot. Magdalena Niedźwiedzka

W głębi duszy wielu z nas tęskni za swojskim klimatem wiejskich ogródków, za odwróconymi w stronę życiodajnego słońca „talerzami” słoneczników, za falującymi na wietrze szafwiami, za wesoło brzęczącymi malwami, skrywającymi w swych obfitych kwiatach trzmiele. Ileż w takich ogrodach życia, ruchu, dynamiki! Natura potrafi zaskakiwać i odwdzięczać się pięknem swoich plonów. O tym, że bez zapylaczy nie cieszylibyśmy się smakiem większości owoców i warzyw, nie trzeba wspominać. Pszczoły, trzmiele, osy... te wiedzą najlepiej, jaką wartość ma taka oaza kwiatów. Tym większą, im dłużej i dalej od gniazda muszą szukać pożytku.

Nawet niewielkie poletko o powierzchni kilku, kilkunastu metrów kwadratowych pozwoli wzmocnić bazę pokarmową pożytecznych owadów, w tym różnych gatunków pszczół.

fot. Kamila Bidasiewicz

Wystarczy dobre chęci i właściwy dobór roślin, by zapewnić pożywienie dla zapylaczy przez cały sezon ich aktywności.

Zakładamy kwiatną rabatę...

fot. Jakub Grabowski

Rośliny miododajne od lat były uprawiane w przydomowych ogródkach. Stare, sprawdzone, czyste odmiany są odporne na choroby, a ich uprawa nie sprawia trudności. Dlatego, poza najbliższym sklepem ogrodniczym, warto przyjrzeć się rabatkom u babci lub poprosić o radę zaprzyjaźnionego sąsiada-działkowicza. Planując kwiatny ogród należy unikać odmian o kwiatach pełnych, które zazwyczaj są nieprzydatne dla owadów (np. dalia występuje w odmianach o kwiatach prostych i pełnych). Rośliny pożyteczne dla owadów są zazwyczaj łatwe w uprawie, nie mają dużych wymagań co do gleby, często są odporne na niedobór wody. Przeważająca część kocha słońce, chociaż bez problemu da się skomponować kwiatną rabatę w półcienistym lub nawet w cienistym miejscu.

Zachętą dla niezdecydowanych może być fakt, że wiele z miododajnych roślin to wieloletnie byliny, odznaczające się długim, spektakularnym i obfitym kwitnieniem, często powtarzającym się w ciągu jednego sezonu, co przy nawet niewielkiej powierzchni rabaty robi ogromne wrażenie. Wysoka kępa szafwii omszonej, bogato obsypana kwieciami, wzbudzi podziw niejednego sąsiada. Kto co roku chce mieć inną kompozycję, zadowolony będzie z roślinami jednorocznymi. Cynie, aksamitki, facelie, kosmosy - te łatwe w uprawie rośliny odwdzięczą się obfitym kwitnieniem przez całe lato. Komponując miododajną rabatę trzeba jednak zadbać, by od wczesnej wiosny do późnej jesieni zawsze coś na niej kwitło. Dodając do wspomnianej wyżej szafwii po jednym gatunku spośród wczesnowiosennych i wiosennych oraz późnoletnich i jesiennych otrzymujemy wzorcową rabatę przyjazną pszczołom. Taka kompozycja roślinna będzie miała również wartość estetyczną - będzie cieszyć oko przez cały sezon wegetacyjny. A jeśli posadzimy rośliny o ozdobnych owocach i owocostanach, np. przegorzan czy krzewy takie jak irga, to i zimą taka rabatka będzie ozdobą naszego ogrodu, a w mroźne dni źródłem pożywienia dla ptaków, które chętnie obskubują suche nasiona i owoce.

fot. Anna Halladin-Dąbrowska

Możliwości w tworzeniu kwiatnych rabat jest nieskończenie wiele, a pomoc dla pszczół i innych owadów jest przy tym nieoceniona.